

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Páskándi Géza: Az eb olykor emeli lábát

Színjátékok

[Vákát oldal]

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Páskándi Géza: Az eb olykor emeli lábát

KÜLSŐ ZAJOK

AVAGY: KOPA ÚRTÓL NEM KELL FÉLNI

[Erdélyi Magyar Adatbank]
Páskándi Géza: Az eb olykor emeli lábát

Bemutatta először a szatmári Északi Színház magyar tagozata 1968-ban, az Ifjúmunkás matinéján. Szereplők: Ács Alajos, Vándor András, Boér Ferenc, Diószegi András, Korcsmáros Jenő, Török István. Hang: Kisfalussy Bálint. Rendező: Cseresnyés Gyula; másodszor a temesvári Diákszínpad „Thália” színjátszó csoportja 1970-ben, Cseresnyés Gyula rendezésében.

Beszélő: Tisztelt ház! Tisztelt félház! Tisztelt negyedház! Tisztelt üres ház! Tisztelt háromnegyed ház! Tisztelt teltház! Itt most játék lesz, ha ugyan játék. (*Ránk mutat, mintha ott lennének körülötte*): Személyek: Valaki, Kopa úr, Első, Második, Harmadik, akik közül fontos, a legfontosabb megjegyezni Valakit, Kopa urat, Elsőt, Másodikat, Harmadikat, nem számítván a szerzőt. (*Ismét mutatja.*) Ebben a kétjelenetes egyjelenetben semmi sem kötelező. A szerző szerzése, az olvasó olvasása, a színész színészkedése és a néző nézése sem. A díszlet nem díszlet, a jegyszédőnő nem jegyszédőnő. Minden jegy elkelt. A szerző az előadás előtt a sűgőlyukban helyezkedik el, és csak az előadás megkezdésének pillanatában kezdi írni darabját; ahogy mondatról mondatra halad, a színészeknek rögtön föl is sűgja, azok pedig szépen utánamondják. Ha tolla el-elakad, a színészek is kivárnak, a játék addig áll. A színészek a térben, a nézők az időben helyezkednek el, a szerző anyagból, a mű műanyagból van. A szerző műanyag-beszerző. A rendező előadás előtt a szerzőt, aki fából van, több fokos szögben meghajlítja, azután vas-
karikát csinál belőle, amit később megtüzesít, s amikor kékes lánggal ég, rajta ugratja át a színészeket, a színésznőket, a bestiákat. Mindez ketrecen kívül történik, a nézők tudatában. Eközben a színházigazgatót a szerzők lassú tűzön pirítják és gyakran hangosan panaszkodnak, hogy „nem sül ki a szeme”. Egy díszletmunkás megijeszti az öltöztetőnőt, hogy a holnapi előadástól kezdve a darabokat meztelenül játsszák. A kosztümtervező kilép a sarki készruha-üzletből, hazamegy és megálmodja a Kleopátra garderoobját. A díszlettervező mentegetőzik, hogy ő csak az anyagihiány miatt absztrakt. Eközben a színikritikus teteme felett többen pörlekednek, mert felnégyelték, s most nem tudják egyenletesen elosztani mind a három felvonásra. Az irodalmi titkár megtanulja az abécét, hogy utána olvasópróbát tarthasson. Ezek után a függöny már föl is gördülhetne, de előbb azokat a nézőket, akik még mindig a lángoló karikán ugrálókat bámulják, vagy a lassú tűzön piruló igazgatót szemlélik, berángatják a nézőtérre s háttal a színpadnak ültetik le. Így kell majd kitalálniuk, mi is történik tulajdonképpen. S amikor a

jegyszedőnő az utolsó szem sós tökmagot is elfogyasztotta, beint. *(A függönyre mutat, mely lassan nyílik.)* Kezdődhet a játék, ha ugyan játék. *(Függöny teljesen kinyílik.)*

A színen három asztal mellett három ember. Körömöl. Bejön Valaki, jobbján Kopa úrral, aki fekete szemüveget visel. Mindhárman felállnak, meghajolnak, leülnek. *(Időnként furcsa külső zajok hallatszanak.)*

VALAKI: Uraim! Bemutatom Kopa urat. Kopa úr nem csinál semmit. Kopa úr nem kap asztalt. Kopa úr nem kap széket. Kopa úr nem fogja Önöket zavarni. Kopa úr itt fog állani. *(Odavezeti Kopa urat a szoba háttérbeni falához, biccent neki, mintegy kijelölve helyét és feladatát, Kopa úr is bólint, majd megáll lecsüngő karokkal, kicsit szétvetett lábbal — negyedterpesz —, vakon valahova messzire nézve. Magas, testes férfi és nagyon biztosan áll a lábán.)* Még egyszer hangsúlyozni kívánom, hogy Kopa úr nem fogja Önöket zavarni. Ne tessék félni Kopa úrtól. Kopa úr a légynek sem árt. *(El.)*

(Körömölnek, kis szünet.)

ELSŐ *(ingerülten)*: Már a harmadik másolási hibát követem el.

MÁSODIK: Beszéljessünk. Kapcsolódjunk ki. Mondjunk egy viccet.

HARMADIK *(nem nézve Kopa úr felé)*: Nem tudok viccet. Sohasem is tudtam.

ELSŐ: Én a vállalat legjobb tisztviselője vagyok. Munkámat becsületesen, szorgalmasan végzem. A főnököm szeret. Én is szeretem őt. Rendes családi életet élek. Gyermekeim színjeles tanulók. Az általános és kötelező sztrájkkal nem értek egyet.

MÁSODIK: Miért mondja ezt nekem? Hisz ezt én tudom.

ELSŐ: Nem árt néha hangsúlyozni. Régi dolgok új helyzetben újdonságként hatnak.

MÁSODIK: Többször megdicsértek. Szabad időmet intézményes könyveink olvasásával töltöm. Otthon is sokszor gondolkodom hivatali munkámra. Néha-néha egy-egy nehezebb feladat megoldását a lakásomon végzem el. Munkatársaim szeretnek. A főnököm elégedett velem. Én

is a főnökömmel. A Kormányzó úr lovához érzékeny szálak fűznek.

HARMADIK: Ezt úgy mondja, mintha nem ismernénk egymást legalább kilenc éve.

MÁSODIK (*meglepődve*): Valóban kilenc éve ismerjük egymást?! Milyen kellemes időnként emlékeinket felfrissíteni...

HARMADIK (*maga elé, mintha mikrofonba beszélne*): Szenvedélyesen szeretem a munkámat. Már zsenge gyermek koromtól kezdve ott voltam, ahol a munka neheze. Mindenki szeret, mindenkit szeretek. Természetesen hivatalunk ellenségeit kivéve.

ELSŐ: Lehetne szerényebb is. Fölösleges mindenki által ismert dolgokat ismételni.

HARMADIK: Repetitio est mater studiorum (*a negyedszeme sarkából sandítva, de nem Kopa úrra*): Az ismétlés a tudás anyja. Constipatio mater dolorosa est.

VALAKI (*be*): Nem győztem hangsúlyozni, hogy Kopa úr nem zavar senkit. Kopa úr nem bánt. Kopa úr nem... szóval Kopa úr nem. Hangsúlyozom: ne féljenek Kopa úrtól. (*El.*)

MÁSODIK: Szép idő van kint.

ELSŐ: Szép idő van bent.

HARMADIK: Általában szép idő van. (*Keményen.*) De nem hivatali ellenfeleink számára.

ELSŐ: Szeretem a Meteorológiai Intézetet. Bízom a tudományban.

MÁSODIK: Tudatosan hiszek a tudományban. Kedvencem: a Meteorológiai Intézet.

HARMADIK: Általában nagyon szeretjük a tudományokat. A Meteorológiai Intézet valamennyiünk kedvence.

MÁSODIK: Miért nem beszélgetünk? Beszélgessünk. Oldódjunk fel.

ELSŐ: Oldódjunk fel.

MÁSODIK: Úgy van. Ez helyes. Hivatalunkban érezzük magunkat otthon, otthon érezzük magunkat hivatalban.

ELSŐ: A munkaidőben érezzünk szabad időt. A szabad időben munkaidőt.

VALAKI *(be)*: Még egyszer ki akarom emelni, hogy Kopa úr jelenléte nem feszélyezheti önöket. Kopa úr semmiben sem zavarja önöket. Kopa úrtól nem kell félni. *(El.)*

HARMADIK: Általában szeretni kell a munkatársainkat.

ELSŐ: És harcolni hivatalunk ellenfelei ellen.

MÁSODIK: Gyűlölni és szeretni egyidőben, ahogy az a latin költő mondotta... akit... méltán nevezhetünk a haladás bajnokának.

ELSŐ: Én szeretve gyűlölök.

MÁSODIK: Én gyűlölve szeretek.

HARMADIK: Én szeretve szeretek és gyűlölve gyűlölök. *(Kis szünet, egymást bámulják, olykor sandítanak, nyolcadszemük sarkából, de nem Kopa úr felé.)*

ELSŐ: Fel kell oldódni munkahelyünkön, székeinken ülve. Rajongjunk székeinkért.

MÁSODIK: Meleg emberi szeretettel vonzódjunk asztalainkhoz.

HARMADIK: Hevülni kell forrón tintatartóinkért.

ELSŐ: Érezzük magunkénak papírjainkat.

MÁSODIK: Imádjuk kartotékjainkat.

HARMADIK: Öleljük magunkhoz az itatóst.

(Kis szünet.)

ELSŐ: Félelemre nincs ok.

MÁSODIK: Féljen, akinek féltlenivalója van.

HARMADIK: A félelem a bátorság hiánya. A bátorság a félelem hiánya.

ELSŐ: Mi nem vagyunk hiányosak.

VALAKI *(be)*: Nyomatékosan felhívom a figyelmüket, hogy Kopa úrtól nem kell tartani. Kopa úr mindent megért. Kopa úr hallgat. Kopa úr nem zavarja önöket. Figyelmeztetem Önöket, ne féljenek Kopa úrtól. *(El.)*

ELSŐ: Legkellemesebb perceimet élem. Két remek munkatárs vesz körül, északnyugati és délkeleti irányból enyhe szél. Asztal mellett. Széken. Papír előtt.

MÁSODIK: Papírkosár fölött. A takarítónő naponta háromszor viszi ki.

HARMADIK: Néha négyszer is.

ELSŐ: Szeretnek bennünket.

MÁSODIK: Megbecsülnek.

HARMADIK: Szeretjük egymást, valamint ki-ki a másikat.

ELSŐ: Kiebrudaljuk hivatalunk ellenfeleit.

MÁSODIK: Elszántan.

HARMADIK: Könyörtelenül.

(Kis szünet.)

ELSŐ: Tárjuk ki a világnak a szívünket.

MÁSODIK: A világnak, amely szereti hivatalunkat.

HARMADIK: A hivatalunknak, amely szereti a világot, amely szereti a hivatalunkat.

VALAKI *(be)*: A meghatározottabban figyelmeztetni kívánom önöket, hogy Kopa úrtól nincs mit félniök. A legnagyobb nyomatékkal hívom fel figyelmüket: nem félhetnek Kopa úrtól. *(El.)*

ELSŐ: Van tollunk.

MÁSODIK: Van tintánk.

HARMADIK: Van tintatartónk.

ELSŐ: Tollunkat elővesszük.

MÁSODIK: Tintába mártjuk.

HARMADIK: És írunk.

ELSŐ: Papírra.

MÁSODIK: Olvasható betűkkel.

HARMADIK: Fontos hivatali dolgokat.

(Kis szünet.)

ELSŐ: Ki szoktuk nyitni az ablakot.

MÁSODIK: Nem mintha szobánk nem lenne elég levegős.

HARMADIK: Hanem hogy ne zárkózzunk el a világtól.

ELSŐ: Az alkotó világtól.

MÁSODIK: Ne zárkózzunk hivatali szobánk elefántcsonttornyába.

HARMADIK: Ne váljunk lélektelenné.

VALAKI *(be)*: Keményen felhívom figyelmüket: nem szabad félniök Kopa úrtól. *(El.)*

ELSŐ: Vannak kartotékjaink.

MÁSODIK: Fontos ügyekkel tele.

HARMADIK: Amelyeket egész nap intézünk.

ELSŐ: Ha kell, éjjel is.

VALAKI *(be)*: A legélesebben figyelmeztetem önöket, nem szabad félni. Kopa úrtól! *(El.)*

ELSŐ: Minden gondolatunk a hivatal.

MÁSODIK: Minden hivatal a gondolatunk.

HARMADIK: Benne feloldódik *(tagolva, nem szavalva)*

fej, törzs, végtagok,
múlt, jelen, jövő,
atya, fiú, szentlélek,
főnév, melléknév, ige,
szabadság, egyenlőség, testvériség,
líra, dráma, epika,
sör, bor, pálinka,
ember, állat, növény,
anyag, tér, idő,
érezék, érzéklet, képzet,
természet, szerelem, halál,
fogalom, ítélet, következtetés,
jóság, szépség, igazság,
ütős, vonós, fúvós,
mélység, szélesség, magasság,
hétköznap, vasárnap, ünnepnap.

ELSŐ: És struktúra.

MÁSODIK: Három a király. Három a testőr. Három a kislány. Három az isten igaza. Három a grácia. Üsd a Harmadikat.

VALAKI *(be)*: Utoljára figyelmeztetem önöket, ne féljenek Kopa úrtól. Nem szabad félni Kopa úrtól! Nem szabad! *(El.)*

ELSŐ: Nincs mozdulatunk hivatalon kívül.

MÁSODIK: Sajnáljuk, hogy csupán öt érzékszervünk lehet a hivatalé.

HARMADIK: És csak múltunkat, jelenünket és jövőnket adhatjuk neki.

VALAKI *(be)*: Szigorúan tilos Kopa úrtól félni. Szigorúan tilos! *(El.)*

ELSŐ: Hivatalunkban van boldogulásunk egyetlen útja.

MÁSODIK: Hivatalunk gyermekeink és unokáink jövő hivatala.

VALAKI *(ordítva be)*: Kirúgom, megfojtom... Ha nekem félnek Kopa úrtól! Kirúgom, megfojtom... önöket! *(El.)*

ELSŐ *(felrezen)*: De hiszen... mi nem félünk...
Kopa úrtól.

MÁSODIK: Szó sincs olyasmiről, hogy mi félünk Kopa úrtól.

HARMADIK: Észre sem vettük, hogy Kopa úr itt van körülünkben! *(Ebben a pillanatban Kopa úr, aki eddig mozdulatlan volt, rájuk emeli fekete szemüvegét.)*

KOPA ÚR: Mi? *(Súlyosan lép egyet, hirtelen függöny.)*

1964